

Repere de analiza a operei poetului Tudor Arghezi

Fixand locul de marca in istoria literaturii romane pentru M Eminescu si T. Arghezi pe conceptia lui Goethe ca poezia se gaseste la tinta ei in fiecare moment si ca nu se pot stabili gradatii decat intre creatii de valoare inegala si nu intre cele care apartin aceluiasi rang, Tudor Vianu, in studiul Eminescu si Arghezi, releva rolul "istoric" pe care l-a avut Arghezi in a depasi eminescianismul: "Limba lui Arghezi este alta decat aceea a lui Eminescu, si tematica si modul de a gandii poetic, si mijloacele de arta sunt altele.

Renovarea liricii romanesti, smulgerea ei de pe caile unde o fixase marea influenta a poetului Luceafarului, este consecinta cea mai importanta produsa de afirmarea lui Arghezi inca din al doilea deceniu al secolului nostru".

Asa se explica faptul ca Arghezi a exercitat o mare influenta asupra contemporanilor sai, aspect semnalat si de Ibraileanu, care spunea ca: "... intr-un fel s-a scris inainte de Arghezi, altfel dupa el". Tudor Vianu remarca faptul ca din punct de vedere al lirismului fundamental, opera lui Arghezi "inseamna depasirea "pesimismului" eminescian".

La Arghezi apare o atitudine mai implicata, "mai luptatoare, expresia conflictului mai limpede in constiinta de sine si in hotararea actiunii", caracteristice pentru perioada in care traieste poetul.

"In totul, o atitudine darza - remarca Eugen Lovinescu -emancipata de contingente, un gust al rasuui, o afirmatie a suprematiei ideii, o constiinta de sine invaluita in demnitate profesionala, ce anuleaza nedreptatea sociala prin dispret - individualism, energetism si optimism, iata atitudinea poetului fata de viata - si, mai ales, un fel de trufie, In orice imprejurare (...), trufie impinsa pana la nepasare fata chiar de Dumnezeu", ca in unii din psalmi: "Vreau sa pier in bezna si in putregai,/ Nencercat de slava, crancen si scarbit./si sa nu se stie ca ma dezmierdai/si ca-n mine insuti tu vei fi trait".

Temele creatiei argheziene pot fi sintetizate astfel: poezia filosofica, cu motivele sau dimensiunile care le cuprind "ars poetica" "(Ruga de seara, Testament, Portret, Cuvant, Inscriptia inscriptiilor, Didactica, Dacica, Epitaf, Inscriptie pe biserica, Ex libris, Arheologie, Flori de mucigai, Incertitudine), in tabletele despre limba; lirica existentiala -in cautarea lui Dumnezeu (Psalmi), confruntarea cu moartea (Duhovniceasca, De-a v-ati ascuns, De ce-as fi trist?) si lirica sociogonica (Cantare omului); poezia sociala (Flori de mucigai, Testament, 1907 - Peizaje, Belsug, Plugule, Caligula, Blesteme); poezia de dragoste (Melancolie, Toamna, Despartire, Creion, Casnicie, Mireasa, Mirele); poezia jocului, a boabei si a faramiei (Cantec de adormit Mitzura, Buruieni, Martisoare, poezii din volumele Hore, Carticica de seara, in proza - Cartea cu jucarii).

Semnalam cateva dintre ideile poetice pe care T. Ar-ghezi le releva in lirica sa filosofica, mai intai in ce priveste "ars poetica", idei carora scriitorul le ramane consecvent in intreaga sa activitate. Considerand ca neintamplatoare asezarea poeziei Testament in fruntea volumului de debut,

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Cuvinte potrivite, din 1927 (cand poetul avea 47 de ani), mentionam mai intai ideea ce revine ca un leitmotiv in alte poezii - Arheologie, Dacica -, si anume aceea referitoare la descendenta artei sale, concentrata stralucit in versurile: "in seara razvratita care vine/ De la strabunii mei pana la tine,/ Prin rapi si gropi adanci,/ Suite de batranii mei pe branci,/ si care, tanar, sa le urci te-asteapta,/ Cartea mea-i, fiule, o treapta"; In Arheologie, poetul se vrea nu numai o treapta a timpului care a adunat in el "osemintele sfinte", intreaga istorie simbolizata de "statui langa statui", si "sicriu langa sicriu", ci si un invingator al timpului: "si, cateodata, totul se desteapta,/ Ca-ntr-o furtuna mare ca Taria/ si-arata veacurile temelii./ Eu priveghez pe ultima lor treapta".

Cartea reprezinta simbolul civilizatiilor, legatura intre generatii, toiagul necesar urcusului, siguranta trecerii prin istorie, sintetizarea unor experiente umane care nu pot fi ignorate. Arta autentica patrunde prin veacuri precum "subredul vas de lut" din Dacica, care trece peste timp "trei mii de ani", "veci de veci": "Si fiecare varsta din vecie,/ Lasand un fir de praf drept marturie,/ L-a pus tihnit in ciobul pastrator./ Clipa traieste, veacurile mor".

Creatorul, mesterul, devine un anonim: "Nici oasele nu i s-au pomenit/ Ale aceluia ce-n zmalz te-a-ncremenit// si, framantand, ti-a dat obarsii noi./ N-a mai ramas macar din el gunoi/ Tot un pamant, la fel de bun, la fel de prost:/ Tu esti aici. El parca nici n-a fost".

T. Arghezi este preocupat de a da raspuns misterului limbii, pe care o considera o taina, nestiind de unde rasare. Pentru poet cuvantul apare ca un miracol suprem care se mosteneste "ca bataia inimii si a sangelui". Lexicul sau este intins si divers, venit de la cei "cu-ndemnuri pentru vite", pentru a schimba intaia oara "sapa-n condei si brazda-n calimara". Din "zdrente" realizeaza "muguri si coroane", din "venin" - "miere", iar din "bube, mucigaiuri si noroi" face "frumuseti si preturi noi".

Pentru creator adevarata sursa a artei este viata. Astfel, in cartea de buzunar, in carticica ce urmeaza s-o faca dar cititorului, poetul ar vrea "... printr-o ureche de ac/ Sa strecur pe un fir de ata/ Micsorata, subtiata si nepipaita viata/ Pana-n mana, cititorule, a dumi-tale". Pentru Arghezi arta inseamna talent, dar si munca. Astfel, serban Cioculescu explica definitia data creatiei de catre poet: "Slova de foc si slova faurita/ imparechiate-n carte se marita,/ Ca fierul cald' imbratisat in cleste." - "slova de foc" fiind inspiratia, sensibilitatea, iar "slova faurita" - munca, efortul, migala, mestesugul, simtul perfectionarii, constiinta ca numai cu talentul, fara o disciplina a muncii, nu este posibila eternitatea creatiei. In poezia Un cantec, isi precizeaza demersul artistic disociind intre "a munci- si a iscusi", si, respectiv, "a lucra si a face" - optand pentru: "a munci" si "a lucra": "Le-am muncit,/ Dar nu le-am iscusit./ Le-am lucrat, nu le-am facut./ Am fost ca un ostenitor mut...".

Pentru Tudor Arghezi condeiul este unealta cea mai importanta. G. I. Tohaneanu si Livius Petru Bercea citeaza in prefata la cartea Tudor Arghezi - arte poetice - texte comentate - aprecierea lui T. Arghezi: "Am facut multe meserii si am trecut prin valtori ca un caine care le biruie, preocupat sa scap de la inec un singur obiect. Obiectul cainelui meu era...condeiul. Mi l-a adus in gura, ani de zile, vitejeste".

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

In Ruga de seara, poetul releva puterea cuvântului, pro-clamându-se un demiurg care ar vrea să distrugă ce e rău și să înalțe o lume nouă: "Să-mi fie verbul limba/ De flăcări ce distrug,/ Trecând ca serpii când se plimba;/ Cuvântul meu să fie plug/ Ce față solului o schimbă,/ Lăsând în urmă lui belsug.// O! da-mi puterea să scufund/ O lume vagă, lancezând/ și să tasnească-apoi, din fund,/ O altă, limpede și blândă". În Portret, poetul se autodefineste ca "inger", "diavol", "fiară", zamislit "ca-n basme" cu șapte frunți, șapte grumazi și șapte teste: "Cu-o frunte dau în soare, cu celelalte-n noapte,/ și fiecare este/ și nu este". Ochiul bate alene cu apă; are lacrimile milei și mângaierea moale și "Un fulger negru îi sângera pleoapa".

Tot cu căzma sunt scrise și versurile din Flori de mucigai, care sunt "stihuri" fără an, de groapă, de sete de apă, de foame de scrum și care sunt scrise: "... cu unghia pe tencuială/ Pe un perete de firidă goală,/ Pe întuneric, în singurătate/ Cu puterile neajutate/ Nici de taurul, nici de leul, nici de vulturul/ Care au lucrat împrejurul/ Lui Luca, lui Marcu și lui Ioan". Sau în Inscripția inscripțiilor, care deschide seria celor 30 de inscripții, prin repetarea în titlu, ca superlativ, poetul se autodefineste ca scriind slove cu carbune, printr-un meșteșug propriu lui Arghezi: "Om în vârstă și târziu,/ Tot am învățat să scriu./ Prins că de-o copilărie,/ Mână se porni să scrie". Arta poetică argheziană este sintetizată și în splendida poezie *Ex libris*, în care poetul face un elogiu cărții și creatorului - ca și în Testament: "Cărți frumoasă, cinste cui te-ai scris,/ încet gândită, gingașă cumpanită;/ Ești ca o floare, anume înflorită/ Mainilor mele, care te-au deschis". Cărțile sunt o vioară care cântă iubirea "toată pe un fir de păr", tipărită cu litera sfântă; zamislită de către "un om de sânge din noroi"; "Dar jertfa lui zadarnică se pare,/ Pe cât e ghiersul cărții de frumos./ Cărțile iubite, fără de folos,/ Tu nu răspunzi la nici o întrebare".

serban Cioculescu explică sensul versurilor finale ale poeziei drept o neîncredere a poetului în puterea de cunoaștere a artei, în problemele cele mai dificile ale tinutului uman, dezlegări pe care de fapt nici poetul nu le va găsi niciodată, așa cum o să vedem și în poeziile denumite semnificativ *Psalmi*.

Vorbind despre latura filosofică a creației lui Tudor Arghezi, Pompiliu Constantinescu afirmă că, în general, poezia este un tipat între nopțile care ne precede și ne urmează, "soluție provizorie între două necunoscute". Orice lirică majoră este metafizică, prin fiorul nou, integral evocat în jurul întrebărilor despre viață, un fior care variază de la destin la destin, de la poet la poet, de la experiență la experiență. "Integrând un absolut, poezia este înșasi o ipostază a absolutului; și sunt atâtea "absoluturi" câți poeți cu mesajul sunt în literatura lumii. M. Eminescu a contemplat absolutul din eternitatea durerii și a morții, din lupta dramatică între conștiință și destinul lui efemer, echilibrul conștiinței găsindu-l în contemplația din *Scrisori*, din *Luceafărul* și din *Sarmanul Dionis*, din care se distinge filosofia lui".

Lirica filosofică argheziană este și ea o experiență spirituală, o integrare a eului în ordinea cosmică, o acordare subiectivă cu ea. "Inconformist. sarcastic până la paroxism, climatul poeziei argheziene nu este mai puțin incompatibil decât al celei eminesciene. Iubirea, natura, moartea, Dumnezeu sunt date ale existenței; poetul e destinat să trăiască în ele; luptând să le dea și o ordine interioară,

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

cautand un acord al eului cu lumea" si este firesc sa penduleze dramatic intre pacat si inaltare, intre materie si spirit; "constiinta lui se sfasie intre principiul coruptibil si cel incoruptibil, se cauta, se pierde, se regaseste in insusi principiul suprem al vietii". Cand isi pierde paradisul prim, poetul este silit sa afle iadul si raiul in conditia umana si aspra. Viata insasi este o lupta intre "divin si dracesc, intre bine si rau".

Indoielile, revoltele, imaginile infernale din Psalmi, Duhovniceasca, mai ales, reprezinta setea de certitudine, "de fixare intr-un centru purificator". Vitalismul poeziei argheziene este deplin, ca ritmul cosmic, iar forta sa lirica este o mergere directa la izvoare. De aici si materializarea, si acceptia panteista a divinitatii relevata in: Belsug, Har, Duhovniceasca si Psalmi. Pentru Arghezi, Dumnezeu este in noi, e alaturi de noi, e-n vegetal si-n animal, ca si-n spiritul' uman; "e viata multipla, libera si sacra, prin insasi misterioasa ei forta eterna de viata. Lupta se impaca prin principiul unic al vietii, care este "insusi principiul si vointa divina". "

Nicolae Balota, in studiul Opera lui Tudor Arghezi, vorbind despre specificul poeziei filosofice, al Psalmilor, indeosebi, aduce cateva idei, absolut necesare pentru a intelege mecanismul acestei poezii. Mai intai vorbeste despre specificul "verbului" poetului in fata lui Dumnezeu, cuvnt mai rar implorator, mai des violent a-gresiv", Poetul se ia la harta cu Dumnezeu, il infrunta, violenteaza cerul, se lupta cu ingerul "Cuvantul sau este starnit chiar de Tacerea absoluta careia i se adreseaza si in care se aude pierind". Subliniaza insa faptul ca aceasta este posibil datorita faptului ca poetul nu l-ar cauta pe Dumnezeu, "daca in prealabil n-ar fi fost gasit de el".

Monahul de la Cernica nu l-ar fi dorit daca nu l-ar fi gustat, dar. de asemenea, nu l-ar fi parasit daca nu s-ar fi simtit parasit, uitat de el, si nu l-ar fi blestemat daca nu s-ar fi socotit blestemat de el. stiindu-se insa blestemat, parasit, nazuieste spre prezenta lui, vrea sa si-l apropie, chiar daca o face prin blestem. Poetul stie ca in confruntarea sa cu divinitatea are de ales intre fervoare si raceala glaciala, proferand invective sau binecuvantand, fara sa cada insa in indiferenta. "Chiar in perioadele in care tulburarea apelor sufletului sau pare ca inceteaza, in care nu se mai simte - asemenea unui erou dostoevskian - un "chinuit al divinitatii", el nu va alege, in cearta omului cu Dumnezeu, neutralitatea. Nu-l vom surprinde niciodata plictisit de a relua vechea lupta".